

облаштування. Це фактично перетворило прикордонну зону на ешелонований оборонний рубіж.

При цьому, запровадження спеціального прикордонного режиму та обмеження свободи пересування є пропорційним заходом національної безпеки, що відповідає практиці ЄСПЛ та нормам Конституції України.

Перехід до оборонної моделі є критичним етапом адаптації системи публічного управління до вимог воєнного часу.

Література:

1. Про державний кордон України : Закон України від 04.11.1991 № 1777-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту державного кордону України : Закон України від 24.02.2023 № 2952-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2952-20>.

3. Посібник зі статті 2 Протоколу № 4 до Конвенції – Свобода пересування [Електронний ресурс] / Європейський суд з прав людини. 2021. 24 с. Режим доступу: URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_2_protocol_4_ukr (дата звернення: 26.02.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-64>

STATE ENERGY POLICY AS A COMPONENT OF ENSURING UKRAINE'S ENERGY SECURITY: AN INTERNATIONAL PERSPECTIVE

ЕНЕРГЕТИЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

Saliuk-Kravchenko O. O.

*PhD in economics,
Associate Professor at the Department of
Public Administration
Interregional Academy of Personnel
Management
Kyiv, Ukraine*

Салюк-Кравченко О. О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного
адміністрування
Міжрегіональна академія управління
персоналом
м. Київ, Україна*

У відповідному вивчені реалізовано дослідження сфери функціонування міжнародної енергетичної політики держави, як елемента забезпечення енергетичної безпеки України у період воєнного часу

через погляд безпекових механізмів публічного управління, з метою подальшого використання отриманих наукових результатів у стратегічному зміцненні й захисті національних інтересів України у сфері енергетики. Разом з тим, дослідження міжнародної енергетичної політики держави, як елемента забезпечення енергетичної безпеки України у період воєнного часу, було проведено з погляду механізмів публічного управління через призму забезпечення енергетичної безпеки держави.

Є можливим відзначити всю важливість відстоювання власних державних інтересів через механізми міжнародної енергетичної політики на прикладах реалізації іноземних міжнародних енергетичних проєктів, які мали на увазі направлення на чітке знищення українських міжнародних інтересів у сфері енергетики та котрі становили чи становлять загрозу національній безпеці України.

Т. Зубко ілюструє у своєму дослідженні міжнародне співробітництво в енергетичній сфері, а саме розглядає вплив міжнародного партнерства на стабілізацію стану та подальший розвиток сфери енергетики України. Дослідниця визначає фактори впливу, загрози та перспективи безпекового функціонування й розвитку української енергетики в умовах зміни світових тенденцій та війни [1]. М. Бно-Айріян, Х. Ігандір, С. Кісь, В. Петренко вивчають енергодипломатію як інструмент управління в забезпеченні енергетичної безпеки держави та водночас пропонують створити в Україні організаційний механізм управлінського органу та інфраструктуру державного регулювання й управління процесами забезпечення національного господарства енергетичними ресурсами з використанням технологій та інструментарію традиційної дипломатії в комплексі зі здобутками світових шкіл управління і менеджменту [2].

На початку практичного дослідження вітчизняних реалій міжнародної енергетичної політики необхідно ідентифікувати інституції, які реалізують владні повноваження та дотичні до можливостей зміцнення енергетичної безпеки України на світовій арені. Отже, до державних суб'єктів які формують, визначають й реалізують міжнародну енергетичну політику України та виконують інші суміжні ролі в міжнародній енергетиці належать:

- Президент України (провадить управління зовнішньою політикою держави, та є визначальним у власних повноваженнях для стратегічного розвитку зовнішньополітичної діяльності держави);
- Верховна Рада України (визначає основні засади зовнішньої політики держави);
- Кабінет Міністрів України (організує й реалізує зовнішню політику держави);

– Міністерство закордонних справ України (реалізує формування й виконання державної політики та захищає національні інтереси у міжнародній площині);

– Міністерство енергетики України (реалізує міжнародне енергетичне співробітництво й взаємодію з іноземними органами державної влади, організаціями, та запроваджує позитивний міжнародний досвід у сфері енергетики);

– Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (забезпечує представництво України в міжнародних асоціаціях регулювання енергетики, таких як ERA, AIB й WAREG з метою обміном досвіду, зміцнення вітчизняної нормативної, наукової й практичних базисів енергетики держави);

– учасники енергетичного ринку (реалізують та впроваджують інтереси національних приватних енергетичних компаній, груп, організацій й союзів на міжнародних енергетичних ринках та на інших міжнародних майданчиках взаємодії);

– неурядові організації (забезпечують міжнародну взаємодію у сферах недержавної й некомерційної міжнародної енергетичної взаємодії).

Виходячи з вищенаведеного, можливо стверджувати, що відповідно до вітчизняного законодавства представництво найвищого рівня дипломатичних відносин, в тому числі по захисту національних інтересів у сфері енергетики, виконує Президент України, який у свою чергу впроваджує визначальні стратегії розвитку зовнішньополітичній діяльності держави. Так, захист вітчизняної енергетичної сфери і її розвиток та активізація міжнародної взаємодії в енергетиці регламентовані в Стратегії зовнішньополітичної діяльності України [3], яка була затверджена Президентом України.

Кожні згадані інституції та інші учасники зовнішньої енергетичної політики держави, які формують та реалізують свої функції у межах власних повноважень, становлять собою архітектоніку механізму дипломатичної енергетичної взаємодії України.

Перейдемо до наступної частини дослідження, а саме до науково-теоретичного розгляду стратегічних цілей енергетичної дипломатії воєнного часу й розпочнемо з основних компонентів, які формують сталий баланс національної енергетичної безпеки держави у формі відповідних інтересів (цілей) зовнішньої міжнародної енергетичної діяльності.

Стратегічні цілі енергетичної дипломатії воєнного часу покликані на забезпечення повноцінного захисту та зміцнення енергетичної галузі

країни в умовах дії воєнного часу з генеральною метою збереження та збалансування потреб необхідного стійкого рівня національної енергетичної безпеки держави.

Відповідні напрямки (цілі) зовнішньої політики країни умовно можливо відмежувати на зовнішні (які зосереджені на представництві енергетичних цілей держави на міжнародній політичній арені), внутрішні (направлені на задоволення внутрішніх енергетичних потреб держави) й суміжні (являють собою суміжні цілі енергетичної дипломатії в синергетичному поєднанні зовнішніх й внутрішніх потреб енергетичної безпеки держави, або таких які є незалежними від внутрішніх і зовнішніх цілей).

Відтак у призмі покращення здійснення зовнішньої енергетичної політики держави, в незалежності від умов та обставин її функціонування, пропонується:

- введення в вітчизняний науковий базис поняття «енергетична дипломатія», як окремого виду дипломатичних міждержавних взаємовідносин;

- розроблення окремих освітніх програм підготовки спеціалістів та професіоналів з міжнародної енергетичної дипломатії й розвитку міжнародних енергетичних взаємозв'язків;

- створення державної інституції при керівнику країни або надання повноважень уповноваженому представнику голови держави в справах реалізації та формуванні державної міжнародної енергетичної політики;

- запровадження синергетичної взаємодії публічних органів влади, які формують та реалізують зовнішню енергетичну політику країни, у форматі постійної платформи співпраці з питань формування єдиного генерального фокуса державної концепції енергетичної дипломатії;

- стимуляція розвитку співпраці державно-приватного й неурядового вітчизняних форматів національного формування міжнародної енергетичної політики;

- впровадження в процеси міжнародної енергетичної політики держави динамічного механізму енергетичної безпеки національного рівня.

Не викликає сумнівів, що вдало сформована концепція стратегічних цілей енергетичної дипломатії воєнного часу необхідна для держави як елемент забезпечення ефективного функціонування загальної архітектури дипломатичної сфери у фокусі інституціональної взаємодії ієрархічно і функціонально пов'язаних систем органів управління енергетикою.

Натомість впровадження в процесі міжнародної енергетичної політики держави динамічного механізму енергетичної безпеки національного рівня стане запорукою ефективного використання механізмів публічного управління в забезпеченні енергетичної безпеки України.

Література:

1. Зубко Т. Міжнародне співробітництво в енергетичній сфері. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія. Економічні науки*. 2024. № 4 (2024). С. 25–37.

2. Бно-Айріян М., Гандір Х., Кісь С., Петренко В. Енергодипломатія як важливий інструмент управління процесами формування і гарантування енергетичної безпеки держави. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2018. №3(10), Vol. 5. (2018). С. 10–17.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України». Указ Президента України від 26.08.2021 № 448/2021.